

AHVENANMAAN MAAKUNNANARKISTO

Ahvenanmaan maakunnanarkisto on Ahvenanmaan itsehallinnollisen maakunnan arkistolaitos. Ahvenanmaan maakunnanarkisto perustettiin vuonna 1978 ja se sijaitsee Maarianhaminassa.

Lain mukaan maakunnanarkisto johtaa ja kehittää maakuntahallinnon asiakirjojen hallintaa sekä edistää arkisto käyttöä. Toimintaan kuuluvat myös Ahvenanmaata koskevat valtionarkistot. Maakunnanarkistossa säilytetään lisäksi

si vanhempia seurakuntien ja kuntien arkistoja. Ahvenanmaan maakunnanarkistolle on jätetty säilytettäväksi tai lahjoitettu yhdistysten, yritysten, säätiöiden sekä yksityishenkilöiden, maatilojen ja kyläyhdistysten asiakirjoja. Myös yksityisasiakirjat ovat korvaamaton osa kirjallista kulttuuriperintöä, jota Ahvenanmaan maakunnanarkisto vaalii. Maakunnanarkistossa säilytetään ja pidetään yleisön saatavilla tietoja 1600-luvun ensimmäisiltä vuosilta näihin päiviin asti. Ahvenanmaan maakunnanarkistolla on suuri kirjasto, jonka pääsuuntauksena on Ahvenanmaan historia. Kirjastossa on myös hyvä kokoelma genealogista kirjallisuutta tutkijoille ja muille asiakkaille, jotka vierailvat Ahvenanmaan arkistolaitoksella.

Arkiston toimintakulut katetaan maakuntapäivien päättämästä budjetista, joka muodostuu maakunnan omista tuloista ja Suomen valtion maakunnalle maksamasta valtionavusta.

MATTS JANSSONIN PÄIVÄKIRJA

Torpparin poika ja renki Matts Jansson – toisinaan Larsson, koska isän nimeä ja sukunimeä saatettiin käyttää jopa rinnakkain kyseisenä aikana – (1831–1913), syntyi Ahvenanmaalla Saltvikin Näsin kylässä ja kuoli Saltvikin Bertbyn kylässä. Hän oli naimaton ja kulki renkinä talosta taloon Saltvikissä. Lopulta hän asettui asumaan Bertbyhyn. Matts Jansson ei käynyt koulua ja oppi kirjoittamaan hautakivistä. Kieli, jota hän käytti kirjoituksissaan, oli arkista murretta.

Päiväkirjaa pidettiin 1.5.1865–1913. Siististi tekstattu päiväkirja sisältää muistiinpanoja Mattsin työstä renkinä. Hän on tehnyt muistiinpanoja myös säästä ja tuulesta sekä siitä, kuinka monta kupillista kahvia hän joi, kuinka monta sylillistä polttopuita hän hakkasi jne. Lisäksi hän on merkinnyt päiväkirjaan, mitä ruokaa oli tarjolla ja keitä potilaita oli samaan aikaan Godbyn sairaalassa, kun hän oli siellä potilaana 88 päivän ajan vuosina 1878–1879.

Matts kopioi päiväkirjaansa myös runoja, kuten Runebergin Sotilaspojan Vänrikki Stoolin tarinoista (1860). Sotilaspoika, joka kertoo teinipojasta, joka haluaa lähteä sotaan, on teoksen tunnetuimpia runoja. Runon kertoja on köyhä orpopoika, jonka isä, isoisä ja isoisän isä ovat kaikki kaatuneet Ruotsin sodissa. Poika odottaa malttamattomana 15-vuotissyntymäpäiväänsä voidakseen värväytyä sotaväkeen ja itsekin kuolla maansa puolesta.

Lähde: Otteita Matts Janssonin päiväkirjasta vuosilta 1865–1913.

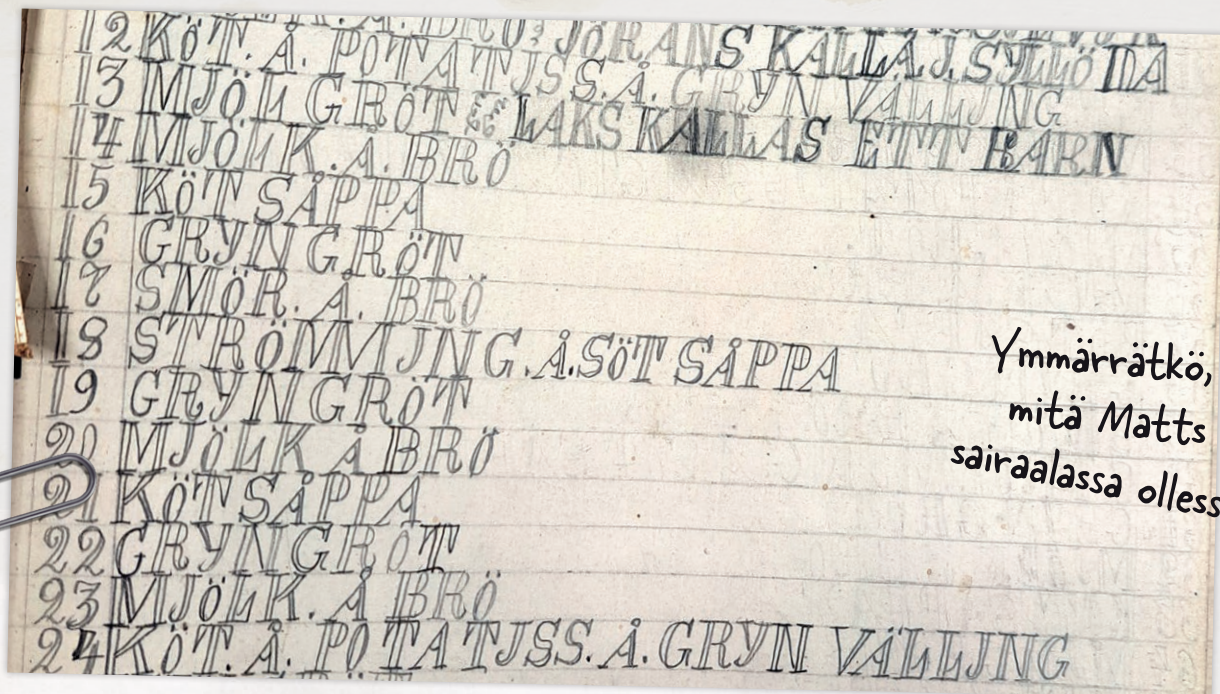
Centraläländskt språk för 60 år sedan

Tekijä: Solstrand, Väinö **Julkaisuvuosi:** 1924

Huomautus: Eripainos Hugo Pippingille hänen 60-vuotissyntymäpäivänään 5. marraskuuta 1924 omistetusta juhlaulkaisusta

Laajuus: S. 503-511

← Haluatko tietää lisää?

Sotilaspoika

Mun isän', nuori sotilas, niin sankarillinen,
hän pyssyn otti, oli mies, viistoista täyttään.

Hän tietään kulki kunniaan
ja kestää, seisten paikallaan,
voi kylmää, nälkää, haavojaan,
sen taisi taatto, sen.

Näin lasna, kun hän lähti pois, kun sotaan käsky soi;
kuink' astui uljain ryhdin hän, en unhottaa ma voi,
en hattuaan, en töyhtöään,
en päivetystä poskipään:
ma aina tumman varjon nään,
min kulmakarvat loi.

Kun pohjan teiltä joukot pois taas kääntyä, kuulla sain
kuink' iskettäissä yhteen hän ol' urhoist' urhokkain.

Jo risti rintaan pantihin
ja kohta, kuulin, toinenkin;
oi, onni ois, ma aattelin,
jos mukaan pääsis vain!

Ja talvi loppui, lähti jäät, maat väikkyi, vihannoi,
niin kuulin: »Sota taatolles jo sorjan kuolon soi».

Ma tunsin olon oudommaks,
niin tuskan, riemun kaihoisaks;
yön itki äiti, itki kaks,
jo tuoni rauhan toi.

Lapuan taistoon taatto jäi, mies likin lippuaan;

siin' ensi kerran kalvenneen sodassa kerrotaan!

Jäi vaari Kustaan sotaan, hän,

Utilla kesken rymäkän,
ja kaatui Lappeell' isä tän,
mies Kaarle kuninkaan.

Niin heidän kävi, vertaan näin sai vuotaa kaikki nää;
mut moinen elo uljas on ja uljas kuolo tää.

Ken vaivoin hoippuis vanhuuttaan?

Ei, nuorna kuolla eestä maan
ja kunnian ja kuninkaan,
se oisi ylpeää!

Mä köyhä olen orpo nyt, syön leipää vierahan,
mult' isän kuolo kodon vei ja turvan, vaalijan.

Mut huoli pois vain haipukoon,
saan mittaa vielä vartaloon;
ma uljas sota-poika oon,
en sorru hukkahan.

Kun vartun vaan ja täyttäneeks viistoista vuotta saan,
käyn samaan nälkään, taisteluun ja samaan
kuolemaan.

Miss' surmantuli tuimin lie,
mua sinne viittaa vaarain tie,
myös mun se sinne halu vie
teit' isäin astumaan!